

L'enigma de la «baula perduda» en la història de Malta

Autor: Ramon Munné

Data de publicació: 29-11-2024

En Ramon Munné acaba de tornar de fer un viatge turístic per Malta, on ha observat certes curiositats que li han cridat molt l'atenció. Ens les explica en aquest article.

Va començar sent un simple viatge turístic a l'illa de Malta aquest estiu i es va convertir en una experiència que em va anar deixant un petit rastre de misteri.

Allà on vaig, sempre m'agrada d'informar-me'n una mica, abans i durant la visita. Malta és l'estat més petit de la Unió Europea. És un arxipèlag de l'extensió i població similar a la de la comarca del Maresme. S'hi parla maltès i anglès, i el maltès és, amb mig milió d'habitants, idioma oficial de la Unió Europea. L'any 1964 Malta va acordar la seva independència amb el Regne Unit. La capital és La Valetta i diverses poblacions de Malta són famoses per la monumentalitat i arquitectura que es remunta a l'època medieval.

Vaig fullejar una mica la seva història en la guia que portava i em va sobtar el període de 500 anys que va estar –deia– en poder dels normands: del 1090 al 1530. Els normands, fins al segle XVI, al mediterrani?

De manera similar, en els prospectes que trobava a les oficines de turisme i al mateix hotel, insistien curiosament en els cinc cents anys de domini normand. Renoi, aquests normands!, vaig pensar.

Un llibre en alemany, en el resum històric del mateix període, continuava parlant dels normands, però hi incloïa els suabis, angevins, aragonesos i castellans (els castellans navegant pel mediterrani?). Encara ho vaig entendre menys i em començava a pujar la mosca al nas.

Però, vaja: les vacances són les vacances. Que res no ens destorbi de sortir i gaudir del país que volem visitar.

Vam sortir, doncs, a conèixer el país i la primera sensació que recordo de passejar pels carrers de les ciutats de Malta és d'una certa familiaritat. Potser perquè és un país mediterrani, vaig pensar. No sabia dir-ne el perquè. Potser un seguit de petits detalls. Recordo per exemple, els escuts a les plaques dels carrers i als cartells municipals. Eren escuts amb barres vermelles, com n'hem vist tants als nostres pobles i ciutats.

També molts noms d'edificis em recordaven noms similars de casa nostra: Kunsell Lokali, Centru Civic, Kunvent, Dar (llar) de l'Emigrant...

Definitivament, m'hi estava aclimatant. Em resultava fàcil i agradable i em vaig anar oblidant de l'enigma històric i començant a gaudir de la descoberta.

Una Malta força monumental, carregada d'història. Ja hi tornava amb la mosca al nas. Centrem-nos en la seva economia i sistema polític. Econòmicament, és molt dependent del comerç exterior, d'algun tipus d'indústria com l'electrònica i farmacèutica i, en gran mesura, del turisme. Té un sector financer gran i força estable. No té fonts d'energia pròpies i ha d'importar la major parts dels aliments que consumeix.

Recordo un cambrer jove que m'explicava com volia marxar de l'illa, com quasi tots els seus parents joves ja havien fet. No s'hi podia viure a Malta, deia. Li vaig parlar del turisme: on van els diners que genera? «S'ho queda tot el govern; nosaltres no en veiem res», va dir.

La Borsa de Malta està situada a la Valletta, en una antiga capella militar cap el port de la ciutat. La Borsa va començar la seva activitat el 1992 i és petita però molt activa.

Des del punt de vista polític és una república parlamentària. Hi governa el Partit Laborista des del 2013, partit de tipus socialista i nacionalista. Vaig passar per més d'una seu del Partit Laborista, que es feia força evident per tot el país. Recordo també una plaça a la capital on hi havia un memorial a una periodista amb fotos i espelmes, deien que assassinada pel poder, ja que investigava la corrupció dels polítics.

I tot això a la Unió Europea, anava pensant jo.

Un país petit però que valia la pena de descobrir. Quan hi vaig anar sembla que vaig ensopegar un període especialment festiu.

Festes, carrers tallats, gairebé disbauxa a les zones més massificades i, als pobles i ciutats més petits, els carrers engalanats i grans banderes arreu.

Tot plegat un aire força familiar altre cop. I per reblar-ho, moltes de les banderes eren de barres grogues i vermelles, com les de les fotos que us adjunto aquí.

Una de les visites recomanades és algun dels jaciments megalítics que hi ha Malta, que es remunten a més de 6 mil anys.

En un d'ells, a Ggantija, a l'illa de Gozo, hi ha un centre d'interpretació i museu i s'hi està fent una feina arqueològica important. Tot el procés de descobriment dels monuments està documentat al mateix museu. Hi ha gravats de l'època en què es van descobrir, a l'inici del segle XIX.

En reproduïxo un parell. S'hi veuen els vilatans treballant amb els arqueòlegs de l'època. Em va cridar l'atenció la gorra vermella dels vilatans.

Per uns dels darrers dies vam deixar un dels plats forts de la capital: la catedral de Sant Joan. Comparteix la funció catedralícia amb la catedral de Sant Pau de Mdina.

És una catedral espectacularment decorada. Conté vuit riques capelles, cada una està dedicada al sant patró de cadascuna de les vuit llengües de l'orde. La capella de Catalunya és una de les més luxoses i on hi ha enterrats els famosos Rafael i Nicolau Cotoner, Grans Mestres de l'orde dels Germans Hospitalers.

Hi destaca també la pintura de la decapitació de Sant Joan (Caravaggio), una de les millors obres d'aquest pintor. No gaire lluny, entre les moltes tombes dels personatges enterrats (escrites en llatí), hi apareix per sorpresa la del cavaller Nicolau Abrí Dezcallar, Gran Prior de Catalunya. Datada el 1794 i escrita tota en català! Ostres, quina gràcia, oi?

El nom dels Cotoner es repetia molt per la capital i les ciutats del voltant. La Línia Cotonera és una fortificació al voltant de les Tres Ciutats de Vittoriosa, Senglea, i Cospicua, a Malta. Fou construïda pel Gran Mestre Nicolau Cotoner, de qui duen el nom, i és poc menys que un emblema d'aquestes ciutats, pel que vaig poder veure.

Bé. I aquest viatge, com tots, arriba a la seva fi i és hora de tornar cap a casa. Malta m'havia sorprès molt més del que m'esperava. I encara em guardava unes últimes paraules. Quan esperava que sortís el vol de tornada a l'aeroport tot fullejant els llibres cercant algun autor local, se'm van aparèixer unes novel·les d'un dels seus escriptors més famosos, Nicholas Monsarrat.

Malta apel·lava a la nostra patrona per establir un vincle que em fes recordar aquest viatge i ho estava aconseguint. Vaig tornar a pensar en els reculls històrics del primer dia: normands durant 500 anys...?! Em sembla que s'ho haurien de revisar. Ves que no s'hi hagin deixat alguna cosa important!

Ramon Munné